

15 אלף משפחות נוספו למעגל העוני בשנת 2009

דוח העוני והפערים החברתיים של הביטוח הלאומי מעלה כי ממדי העוני גדלו בעקבות המשבר הכלכלי של שנת 2008. הנפגעים העיקריים הם מיעוטים, חרדים ואימהות חד הוריות. השר הרצוג: הולכת ומתהווה ישראל השנייה החדשה - המורכבת מערבים וחרדים

יובל גורן | 8/11/2010 11:30

תגיות: דוח העוני, עניים, המוסד לביטוח לאומי

15 אלף משפחות ו-123,500 נפשות התווספו

בשנת 2009 למעגל העוני. כך עולה מדוח העוני השנתי של המוסד לביטוח לאומי לשנת 2009 שהתפרסם היום (ב'). בסך הכל הסתכם מספרם של העניים בישראל בשנה שעברה בכ-1.77 מיליון איש, מתוכם 850,300 ילדים.

מנתוני הדוח עולה כי הנפגעים העיקריים מהמשבר הכלכלי הם: מיעוטים, חרדים, משפחות עם 1 עד שלושה ילדים או משפחות חד-הוריות שהכנסתן נפגעה עקב פיטורים או ירידה ברמת השכר.

עוד מגלים הנתונים, כי תחולת העוני של משפחות עם ילדים עלתה מ-24.5% ב-2008 ל-26.8% ב-2009. עלייה חדה נרשמה כאמור בקרב משפחות עם 1 עד 3 ילדים - מ-17.8% ב-2008 ל-20.2% ב-2009.

מנגד עולה כי מצב הקשישים הוטב מבחינת תחולת העוני שירדה מרמה של 22.7% ב-2008 ל-20.1% ב-2009. לדברי הביטוח הלאומי, השיפור במצבם של הקשישים נבע לא רק מהגדלת הקצבה אלא גם משיפור מצבם בשוק העבודה של מי שעדיין מעורב בו.

השר יצחק הרצוג, שר הרווחה והשירותים החברתיים, אמר: "למרות שדוח העוני הנוכחי מצביע על עלייה זמנית בממדי העוני בשל המשבר הכלכלי העולמי, הוא לא מותיר ספק באשר לאחריות הרובצת לפתחה של הממשלה כולה ועל העומד בראשה לשנות פרדיגמה. מול עניינו הולכת ומתהווה 'ישראל השנייה החדשה' - המורכבת מערבים וחרדים. בשתי קבוצות אלו מתרחשות תמורות ואסור להשאיר עוד את המצב הקיים. אציג את דוח העוני בפני ראש הממשלה והשרים ואדרוש לאשר בהקדם תוכנית מקיפה להקטנת ממדי העוני".

המנהלת הכללית של הביטוח הלאומי, אסתר דומיניסני, הביעה דאגה לנוכח הגידול הרב בממדי העוני של משפחות עובדות, ביניהן משפחות עם אחד עד שלושה ילדים, אך הוסיפה כי "הירידה בתחולת העוני של קשישים מהווה הוכחה שמדיניות ממוקדת מצליחה לסייע בצמצום העוני".

"העלייה החדה בשיעורי העוני לשיעור מטורף ובלתי נתפס היא המשכה הישיר של המדיניות האנטי-חברתית, המנוכרת וההרסנית של הממשלה ובראשה ביבי נתניהו ושר האוצר יובל שטייניץ. הם משקיעים בבועת הנדל"ן, ממנה נהנים בעיקר אנשים שיש להם, והנה בועת העוני מתפוצצת לנו בפנים, מכיוון שהאנשים החלשים לא נמצאים על סדר יומה של הממשלה", הוסיף ערן וינטרוב, מנכ"ל ארגון לתת.

15 אלף משפחות התווספו למעגל העוני צילום: יוסי אלוני

עלייה בתחולת העוני של ילדים

תחולת העוני של משפחות עלתה ברוב המחוזות, למעט תל אביב והדרום. במחוז הצפון עלה העוני מרמה של 30.9% ל-32.3%, במרכז - מרמה של 11.3% ל-13.0% ואילו במחוז הדרום לא נרשם שינוי ותחולת העוני עמדה על 23.6% (אך עלתה במונחי נפשות).

בקרב התושבים היהודים באזור ירושלים נרשמה ירידה מרמה של 23.7% ל-22.7%, ואילו בקרב התושבים הערבים נרשמה עלייה מרמה של 59% ל-71.2%. בכל המחוזות עלתה תחולת העוני של ילדים באופן ניכר.

הנתונים מגלה כי משקלם של ערביי מזרח ירושלים באוכלוסייה הענייה הוא פי 5 ממשקלם בכלל האוכלוסייה. לחרדים ולערבים האחרים יש סיכוי גבוה מאוד להיות עניים מזה של כלל האוכלוסייה, רובם נמצאים בשליש התחתון ובשליש האמצעי של

טווח הכנסות העניים.

יו"ר מרצ וחבר ועדת הכספים, ח"כ חיים אורון, אמר בתגובה לדוח: "העוני אינו גזירת גורל אלא פרי באושים צפוי של מדיניות מכוונת ומתמשכת, המאדירה את ההון המופלג, מרוששת בהתמדה את מעמדות הביניים העובדים ונמנעת במפגיע ממדיניות מערכתית להרחבת תעסוקה וצמצום פערים".

"מוטב שהקרביטות תחסוך מאיתנו את תגובות הזעזוע", הוסיף אורון ואמר: "אין בהן מאומה זולת התחסדות, היות והנתונים הנוכחיים ובפרט החרפת המגמה, הם כבר באחריותה של הממשלה הנוכחית".

29% בסכנת הידרדרות לעוני

נציין כי **דוח של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה** שפורסם לפני כחודש גילה כי 29% מהאוכלוסייה בישראל נמצאה בשנת 2008 בסכנת הידרדרות לעוני, זאת לעומת 16% בלבד במוצע במדינות האיחוד האירופי.

על פי הגדרת האיחוד האירופי משקי בית בהם ההכנסה הפנויה לנפש נמוכה מ-60% מחציון ההכנסה הפנויה בכלל האוכלוסייה, נמצאים בסיכון לעוני.

בחלוקה לקבוצות אוכלוסייה, ניתן לראות כי הסיכון לעוני גדול במיוחד בקרב ילדים וקשישים. 38% מהילדים בישראל נמצאו בסיכון לעוני לעומת 19% בלבד במוצע באיחוד האירופי, וכשליש מהקשישים בישראל (33%) נמצאים בסיכון לעוני לעומת 20% בלבד במוצע במדינות האיחוד האירופי.

עוד גילו הנתונים, כי בשנת 2007 נאלצו 21% מהציבור לוותר על אוכל בשל קשיים כלכליים (15% מהיהודים לעומת 50% מהערבים). שיעור זה גבוה משמעותית מהשיעור במדינות אירופה שעומד על 11%.

מנגד, **דוח של מכון ירושלים לחקר שווקים** שפורסם אף הוא בחודש שעבר, טוען כי מצבם של העניים דווקא השתפר בצורה משמעותית בעשור האחרון וכי כמותם הלכה והצטמצמה. זאת בניגוד לתמונה אותה מציגים דוחות העוני של הארגונים החברתיים השונים וכן של המוסד לביטוח לאומי.

על פי סקירת מכון ירושלים המבוססת על תחשיבי בנק ישראל, ירד מספר העניים בין השנים 2004-2008 ב-18.8% ל-600 אלף עניים. זאת בעוד שכמות העניים לפי דוח המוסד לביטוח לאומי גבוהה פי 2.5.

הסיבה לפערים בין הדוחות נובעת מזווית הסתכלות שונה. בביטוח הלאומי ובארגונים החברתיים בוחרים למדוד עוני בצורה יחסית - על פי עומק הפערים בחברה, ולכן מעדכנים את קו העוני בהתאם לשינויים ברמות אי-השוויון. לעומת זאת, במכון ירושלים מנסים לבחון עוני לפי אמת מידה אבסולוטית המבקשת להגדירו כיכולת השתכרות שמאפשרת השגת רמת מחייה מינימלית.

רוצה לקבל את כל המבזקים של **צחמערב לסלולרי שלך? לחץ כאן**